

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ธมฺมครุ — มีความเคารพในพระธรรม”

ธมฺมครุ อ่านตามภาษาบาลีว่า **ดัม - มะ - คะ - รุ** มาจากคำว่า **ธมฺม** (สิ่งที่มีจริง, คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) กับคำว่า **ครุ** (มีความเคารพ) รวมกันเป็น **ธมฺมครุ** เขียนเป็นไทยได้ว่า **ธรรมครุ** หรือ **ธัมมครุ** แปลว่า **มีความเคารพในพระธรรม** ตามข้อความในมโนรทปุรณี อรรถกถา พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย จักกนิบาต ปฐมอปริหานิยสูตร ว่า “**ภิกษุ** ชื่อว่า **ธมฺมครุ** เพราะ**มีความเคารพในพระธรรม**” แสดงถึงความเป็นจริงของสภาพธรรมที่ดังาม ที่เห็นคุณค่าของพระธรรม ตั้งใจที่จะฟังด้วยความเคารพ ไม่ประมาทพระธรรมว่าง่าย ไม่ประมาทในแต่ละคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ก็ทรงเคารพในพระธรรม ตามข้อความในพระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค คารวสูตร ดังนี้

“พระสัมพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใด ที่ล่วงไปแล้ว ก็ดี
พระสัมพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใด ที่ยังไม่มีมา ก็ดี
และพระสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดในบัดนี้ ผู้ยังความโศกของชนเป็นอันมากให้เสื่อมหาย ก็ดี
พระพุทเจ้าเหล่านั้นทุกพระองค์ ทรงเคารพพระสัทธรรมอยู่แล้ว ยังอยู่ และจักอยู่ต่อไป
ข้อนี้เป็นธรรมตา ของพระพุทเจ้าทั้งหลาย
เพราะเหตุนั้นแหละ กุลบุตรผู้รักตน หวังความเป็นผู้ใหญ่
เมื่อระลึกถึงคำสอนของพระพุทเจ้าทั้งหลาย พึงเคารพพระสัทธรรม”

ข้อความในสารัตถปกาสินี อรรถกถา สังยุตตนิกาย นิทานวรรค สัทธัมมปฏิรูปกสูตร แสดงถึงลักษณะของผู้ที่ไม่เคารพในพระธรรม ซึ่งไม่ควรเลยที่จะเป็นอย่างนี้ ดังนี้ คือ “**ภิกษุใด** เมื่อเขาประกาศเวลาฟังธรรม อันภิกษุหนุ่มและสามเณรนั่งห้อมล้อม หรือ กำลังทำนวักรรม (การงาน) เป็นต้นอย่างอื่น นั่งหลับในโรงฟังธรรม หรือ เป็นผู้ฟุ้งซ่าน นิ่งคุยเรื่องอื่น ภิกษุนี ชื่อว่า **ไม่มีความเคารพในพระธรรม**”

พระพุทศาสนา หมายถึง คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ละคำที่พระองค์ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นไปเพื่อปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ถ้าไม่มีโอกาสได้ฟัง ไม่มีโอกาสได้ศึกษา ย่อมไม่มีทางที่จะเข้าใจเลย บุคคลผู้ที่ฟังที่ศึกษาด้วยความเคารพละเอียดรอบคอบเท่านั้น จึงจะเข้าใจและได้รับประโยชน์

จากพระธรรมอย่างแท้จริง เหมือนอย่างผู้ที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยครั้งพุทธกาล ที่ได้ฟังพระธรรม ได้รับประโยชน์จากพระธรรมตามกำลังปัญญาของตนเอง ถึงความเป็นพระอริยบุคคลชั้นต่างๆ หรือ ถ้าไม่ได้บรรลุธรรมถึงความเป็นพระอริยบุคคล ก็สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นที่พึ่งต่อไปในภายหน้า สิ่งที่ควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง คือ การฟังพระธรรม เป็นโอกาสที่หายากในชีวิต เป็นการยากมากที่จะได้ฟังเมื่อมีโอกาสแล้ว ได้พบพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็ไม่ควรจะปล่อยโอกาสนั้นให้ผ่านไป ควรตั้งใจฟังด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

บุคคลผู้มีความเคารพในพระธรรม ย่อมฟังพระธรรมด้วยความเคารพ ตั้งใจฟังด้วยความนอบน้อม เห็นคุณค่า และพิจารณาไตร่ตรองให้เข้าใจถูกต้อง ด้วยความละเอียดรอบคอบระมัดระวังอย่างยิ่ง ซึ่งสภาพจิตในขณะที่มีความเคารพในพระธรรม ย่อมเป็นสภาพจิตที่ดีงาม เป็นกุศล กาย วาจา กิเลสเบญจขันธ์จะต่างจากขณะที่ฟังด้วยความไม่เคารพ กล่าวคือ ถ้าฟังโดยไม่เคารพ เมื่อฟังแล้วย่อมคิดเรื่องอื่น มีจิตฟุ้งซ่าน ด้วยอกุศล มีความลบหลู่ ตีเสมอ มุ่งจับผิดผู้แสดงธรรม มีการคะนองมือเป็นต้น หรือมีกิริยาอาการไม่เหมาะสมอื่นๆในขณะฟัง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง

แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงตรัสรู้สิ่งที่มีจริงทุกอย่างทุกประการด้วยพระองค์เอง ทรงเป็นพระบรมศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พระองค์ก็ทรงมีความเคารพในพระธรรม ทั้งในขณะที่ยังแสดงและในขณะที่ยังฟังพระธรรมที่พระสาวกกำลังแสดงด้วย

ขณะนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่ไหน? พระองค์ทรงดับขันธปรินิพพานแล้ว แต่คำของพระองค์ทุกคำ เป็นศาสดาแทนพระองค์ พร่ำสอนแทนพระองค์ เพราะฉะนั้น จะรู้จักพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ต่อเมื่อได้ฟังคำของพระองค์แล้วเข้าใจ ต้องเป็นความเข้าใจของตนเอง เพราะเหตุว่า ถ้าไม่เข้าใจ ความไม่เข้าใจก็ปิดกั้นคำของพระองค์ เพราะขาดการไตร่ตรอง ขาดความเป็นผู้ตรงต่อความจริง ซึ่งความจริงมีอยู่ทุกขณะ ฟังแล้วเข้าใจได้ แต่ต้องค่อยๆเริ่มเข้าใจจนกระทั่งสามารถประจักษ์แจ้งความจริงของแต่ละคำ ซึ่งกล่าวถึงสิ่งที่มีจริงๆ ในทุกกาลสมัย ความไม่รู้และความติดข้องในลาภ ในยศ ในสักการะ ชื่อเสียง ไม่สามารถที่จะทำให้เห็นคุณค่าของพระธรรม เพราะฉะนั้น การฟังพระธรรม ต้องเป็นผู้ตรง ไม่ใช่เพื่อลาภ เพื่อยศ เพื่อสักการะ เพื่อชื่อเสียงใดๆ เลยทั้งสิ้น แต่เพื่อความเข้าใจ ซึ่งไม่มีใครสามารถที่จะเข้าใจได้เลย ถ้าไม่ได้ฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ดังนั้น บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ซึ่งเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่แสดงให้เห็น
เข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง แล้วมีความเข้าใจไปตามลำดับ ก็จะได้เห็นคุณของพระธรรมที่พระองค์ทรง
แสดงว่า ถ้าพระองค์ไม่ทรงแสดงสภาพธรรมโดยนัยต่างๆ อย่างละเอียดแล้ว สัตว์โลกก็จะไม่สามารถพ้นไป
จากความเห็นผิด และไม่สามารถพ้นไปจากความไม่รู้ในลักษณะของสภาพธรรมที่ปรากฏได้เลย **ขณะนี้**
พระธรรมยังดำรงอยู่ ซึ่งถ้าผู้ใดไม่ศึกษาไม่ฟัง แต่คิดเอาเองว่าเข้าใจแล้ว ก็ย่อมจะเป็นผู้ที่ประมาท
อย่างแท้จริง เพราะย่อมมีความเข้าใจผิดคลาดเคลื่อน ไม่สามารถที่จะมีความเข้าใจถูกต้องเห็นถูก
ตรงตามความเป็นจริงได้เลย แต่ว่าถ้าฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม บ่อยๆ เนืองๆ ด้วยความเคารพ
ไม่ประมาทในแต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดง ก็ย่อมจะมีความเข้าใจถูกต้องเห็นถูกค่อยๆ เจริญขึ้น มั่นคงในความ
เป็นจริงยิ่งขึ้น และพระธรรมที่ได้ยินได้ฟังนี้ ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจของผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา จากที่มาก
ไปด้วยความไม่รู้ ความเห็นผิด และอกุศลธรรมทั้งหลาย ก็จะค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกต้องเห็นถูกยิ่งขึ้น
ซึ่งจะเป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลให้กุศลประการต่างๆ เจริญขึ้นในชีวิตประจำวัน เป็นไปเพื่อขัดเกลาจิตใจ
ของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้ว่า **เมื่อเห็นประโยชน์ของพระธรรมแล้ว จะขาดการฟังพระธรรม**
ไม่ได้เลย

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗